

Anvisningar till blanketten SAMRÅD MELLAN SKOGSBRUK OCH RENNÄRING

Till ansökan om tillstånd eller anmälan om avverkning inom renskötselns året-runt-marker skall, där samrådsskyldighet föreligger, fogas ett skriftligt bevis om att berörd sameby beretts tillfälle till samråd. Formuläret har utformats för att vara ett stöd vid anmälan.

Med [Adobe Reader](#) (version 8 eller senare) kan ifyllt formulär sparas för att sändas som e-postbilaga. (Man kan även spara tid genom att använda ett delvis ifyllt formulär som mall.) Kartbilder sänds som separata bilagor, de går inte att infoga i formuläret.

Det här PDF-paketet innehåller sex filer

Förutom information om grundblanketten, finns filer med längre förklaringar till Vegetationstyp, Strategiska platser, Årstidsland, Renbetestyper och Beteslandstyper.

Man kan snabbast bläddra mellan dokumenten med anvisningar, om man klickar på länkarna vid **Bokmärken**.

Så här fungerar samrådsblanketten

När man klickat på formuläret, kan man använda musen eller TABB-tangenten för att flytta markören till nästa fält. TABB fungerar alltid mellan textfält, men om muspekaren får vila över ett formulärfält visas ibland hjälptext när man stannar upp (se bildexempel).

Sameby	
Namn	<input type="text"/>
Kontaktperson	<input type="text"/>
Telefon	<input type="text"/>

Välj sameby i listan

Klicka på pilen, och skrolla för att välja bland de 51 samebyarna. När markören står på rätt by, klicka igen. (För att komma vidare, när man gjort ett val, måste man ibland flytta markören med musen och klicka.)

En del rullgardinsmenyer är öppna för egna formuleringar. Man kan t.ex. skriva i fältet **Skogsbruksåtgärd** i stället för att klicka i listan.

Tipsa gärna skogsstyrelsen om alternativen i rullgardinsmenyerna bör justeras permanent.

Fälten för **Övriga deltagare**, **Kommentarer** m.fl. har flytande teckenstorlek för att rymma mer. Teckenstorleken minskar innan textrutan fylls.

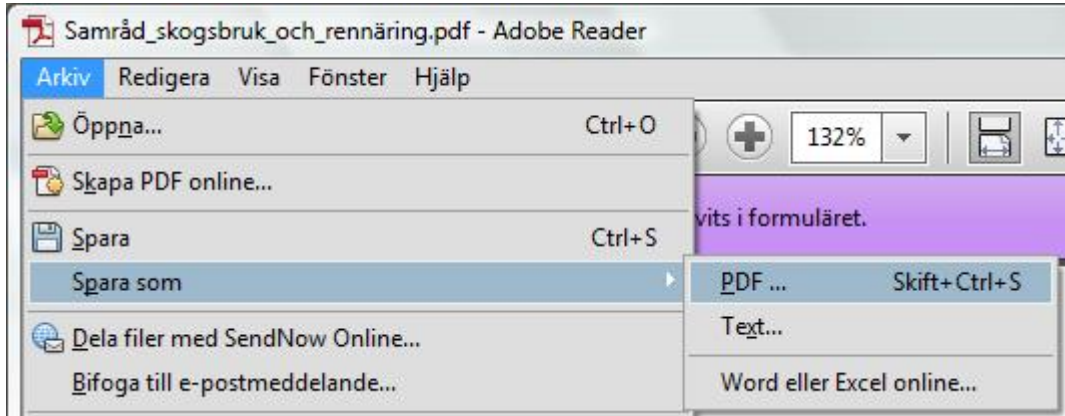
Skogsbruksåtgärd	
<input type="text"/>	<input type="text"/>
1	Askåterföring
2	Blädning
3	Bränning
4	Dikesrensning
5	Fröträdställning
6	Föryngringsavverkning
7	Gallring
8	Gödsling
9	Kraftledning

Välj i listan eller skriv

Man måste spara (den ifyllda) filen på sin dator, innan man skickar den som e-postbilaga.

Spara den ifyllda filen med ett nytt namn (gärna med dagens datum).

Skriv ut för att underteckna, eller använd elektronisk signatur när alla ändringar är gjorda.

Den senaste versionen av Adobe Reader kan hämtas gratis från <http://get.adobe.com/se/reader/otherversions/>

TIPS FÖR DEN SOM LÄMNAR IN MÅNGA ANMÄLNINGAR:

Med Adobe Reader (8 eller senare) kan man även återanvända en delvis ifylld blankett som mall. Fyll i standarduppgifterna och spara filen, skapa sen en kopia och fyll i resten på den. (Tyvärr är rättigheterna för t.ex. direktimport från dif-filer förändrade efter version 9 - så man bör tyvärr skriva eller kopiera data.)

Markvegetationstyp	Definition
Högörttyp utan ris (HÖUR)	Markytan i stort sett helt täckt av smörbollar, älgört och midsommarblomster. Den senare typart för högört endast i norra Sverige.
Högörttyp med ris (HÖMR)	Bördig, norrländsk granståndort. Här växer bl.a. nordisk stormhatt, tolta och högvuxna ormbunkar. Blåbärsriset täcker mer än ¼ av markytan.
Lågörttyp utan ris (LÖUR)	Befintliga typer: harsyra, ekbräken och ekorrbär. Ris på mindre än ¼ av markytan.
Lågörttyp med ris (LÖMR)	Vitsippa, harsyra och ekorrbär utgör mer än 5 % av fältskiktet. Ris på mer än ¼ av markytan.
Mark utan fältskikt (UF)	Oftast på ståndorter med mycket välslutna bestånd.
Bredbladig grästyyp + örnbräken (BRGR)	Utöver bredbladiga gräsväxter ingår också örnbräken som typart.
Smalbladig grästyyp (SMGR)	Krustätelns täckningsgrad utgör mer än ¼ av befintligt fältskikt.
Starr-fräkentyp (STA-FRÄ)	Befintliga typer: skogsfräken och klotstarr.
Blåbärstyp (BLÅ)	Blåbärsriset dominerar – örterna från HÖ och LÖ täcker mindre än ¼ av befintligt fältskikt.
Lingontyp (LING)	Lingon och blåbär har tillsammans större täckning än kråkbär och ljung.
Kråkbär-ljungtyp (KRÅK-LJU)	Kråkbär och ljung har tillsammans betydligt större täckning än lingon.
Fattigristyp (FA-RIS)	Befintliga typer: odon och skvattram.
Lavrik typ (LAVRIK)	Lavarna täcker mer än ¼, men mindre än ½ av befintligt bottenskikt.
Lavtyp (LAV)	Lavarna täcker mer än ½ av befintligt bottenskikt.

Källa: Skogsmarkens ekologi, Ståndortsanpassat skogsbruk del 2 – tillämpning
ISBN: 91-85748-69-2

Strategiska områden/platser

1. Arbetshage

Anläggning som används för kalvmärkning, skiljning eller slakt. Dessa har ofta en rund form och styrarmar som kan vara kilometerlånga. Vid val av lämplig plats för en arbetshage måste man beakta flera faktorer, bl.a. jämn och torr mark, möjligheten att driva renar dit, närhet till betesmark osv.

2. Beteshage

Oftast mycket stora hagar i kombination med arbetshagar, där man låter renhjorden beta under en viss tid.

3. Bra bete

Områden vilka inte ingår i trivselland eller som man traditionellt inte använder som uppsamlingsområde eller som rastbete, men som har stort värde p.g.a. att det håller ett bra bete.

4. Brunstland

Områden inom höstlandet dit sarvarna samlar vajorna för att betäcka dem. Ytorna har ingen exakt avgränsning utan anger det huvudsakliga området under normala förhållanden.

5. Flyttled

Geografiskt och ofta naturligt avgränsade stråk i terrängen. En flyttled utgörs av den zon som krävs för att renhjordar skall kunna flyttas mellan olika årstidsland. Zonens bredd varierar med terrängens beskaffenhet.

6. Hänslavsområde

Ett betesförråd för renen på vårvintern när snötäcket är djupt och hårt packat och då renen har svårt att gräva sig ner till markbetet. Även betydelsefullt vid s.k. nödår då allt annat bete är låst vid t ex isbildning vid marken.

7. Kalvningsland

Område som vajorna ständigt uppsöker inför kalvningen. För att ett område skall vara kalvningsland krävs att det innehåller vissa specifika naturgivna förutsättningar. Begreppet kalvningsland avser ett större område inom vars gränser vajorna finns spridda.

8. Rastbete

Under flyttning mellan olika betesområden ger rastbeten renen den föda och vila som behövs för att kunna genomföra en lyckad flyttning. Rastbeten utgörs ofta av flera mindre områden, vilka alla är nödvändiga för att flyttleden skall kunna användas. Redovisad yta innebär ingen exakt avgränsning, utan visar endast huvudsakligt område under normala år.

9. Renstängsel

Särskilda stängsel har uppförts för att förhindra att renar sammanblandas mellan norsk och svensk renskötsel (konventionsstängsel) och mellan samebyar (byavskiljande stängsel) samt för att styra renhjordens vandringar mellan olika betesområden så att dessa betas av i rationell ordning (spärrstängsel). Dessutom finns uppfört styrarmar i indrivningszonen till arbetshagar, bystängsel och järnvägsstängsel.

10. Renvaktarstuga, kåta

Ägs kollektivt av samebyn och är placerade på strategiska ställen inom samebyns betesområde. Stugorna används av renskötarna i det praktiska renskötselarbetet.

11. Rennäringens riksintressen

I Miljöbalken 3Kap. 5§ anges att områden som är av riksintresse för rennäringen skall skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar näringens bedrivande.

12. Svår passage

Under flyttning eller samling är det ofta svårt att få renarna att passera t.ex. vadställen, branta sluttningar, lands- och järnvägar, bebyggelse eller tät vegetation. Ytan har ingen exakt avgränsning utan anger det huvudsakliga området för passagen.

13. Trivselland (naturligt samlingsställe)

Områden inom årstidslanden, dit renarna naturligt söker sig för bete och vila under en längre period. Dessa har betingelser i topografin och betet som gör att renarna trivs där. Trivsellanden är ofta mer vidsträckta än uppsamlingsområdena.

14. Uppsamlingsområde

Områden som motsvarar de krav som ställs för att renskötaren skall kunna samla ihop en renjord och vilka finns inom alla årstidsland. Sommartid samlas renarna till kalvmärkning eller flyttning till andra betesmarker, under hösten/vintern inför slakt, skiljning och flyttning till vinterlanden och under våren sker samling inför skiljning och flyttning till vår och kalvningslanden. Uppsamlingsområden är marker dit renarna beger sig vid viss vindriktning och väderlek och där de sedan har benägenhet att stanna upp. Ytan har ingen exakt avgränsning utan anger det huvudsakliga området under normala förhållanden.

Källa:

<http://www.ren2000.se/>

<http://www.ren2000.se/ren2000/begreppsforklaring/begreppsforklaring.html>

http://www.ren2000.se/dl/Metria_ren_2000.pdf

Årstidsland

Med årstidsland avses de områden där renarna i huvudsak uppehåller sig vid olika årstider. Rennäringens årscykel brukar normalt delas in i åtta årstider. Renskötselåret börjar på våren då vajorna föder sina kalvar. Årstiderna har stor betydelse för vilka områden som används i renskötseln samt hur den bedrivs. Det har också betydelse för hur renarna reagerar och betar sig.

1. Vårvinterland

Vårvinter (mars-april)

Beroende på snöläge och betestillgång påbörjas flyttningen mot vår- och kalvningsland. Detta sker efter kartans flyttleder. Också vid denna tid är rastbeten av stor betydelse. Renen söker sig mot solsidor i sydslutningar och älvdalar, där kommer barmarken tidigt. Tjockt snötäcke och hård skare gör att hänglavsbyte är nödvändigt.

2. Vårland

Vårland (april-maj)

Under maj månad sker kalvningen. Vajorna uppsöker gynnsamma platser i terrängen. Dessa platser ligger ofta i sydlägen, där det finns lä, och barfläckar tidigt tinar fram. Kalvningslanden är vid denna period mycket känslig för yttre störningar.

3. Försommarland

Försommarland (juni)

Tiden innan myggen infunnit sig betar renen i björkskogen samt vid myrmarker och bäckdrag. Där kommer grönskan tidigare än på kalfjället.

4. Sommarland

Sommarland/Högsommarland (juni-juli)

Renarna är under denna tid utspridda över olika kalfjällsområden. Under främst juli månad sker ett omfattande arbete då renar samlas till kalvmärkningsgården. Samlingsarbetet är arbetskrävande och störningskänsligt.

5. Sensommarland

Sensommar (augusti)

Vi denna tid återfinns renen i den låglänta björkskogen och vid myrmarker. Där betar den gräs, örter och framför allt svamp.

6. Höstland

Höstland (september-oktober)

Under den tid som gått sedan kalvmärkning har renen spridit sig över stora områden. Därför krävs omfattande insatser för att samla in renarna till sarvslakt. Detta sker i huvudsak i början av september. Älg och småviltjakt kan i vissa fall innebära störningar i samlingsarbetet.

7. Förvinterland

Förvinterland / Förjulsvinterland (november-december)

Snön och isarna har kommit och grönbetet har försämrats. Renarna samlas för slakt och skiljning till mindre vintergrupper. Under denna tid påbörjas flyttningen ner till vinterlandet, det är nu som kartans flyttleder används. Detta är ett mödosamt arbete som tär både på ren och renskötare. Lämpliga rastbeten är en förutsättning för att kunna genomföra flyttningen.

8. Vinterland

Vinterland (januari-mars)

Vinterbetesmarkerna betraktas som rennäringens ”flaskhalsar”, dessa områden är känsliga för ingrepp och störningar av olika slag. Även små ingrep kan få betydande konsekvens. Avgörande för dessa områden är tillgängligheten till sammanhängande lavmarker av tillräcklig storlek som också har god betesro. För att kunna beta på ett funktionellt sätt delar samebyn upp sig i mindre vintergrupper, vilka rör sig över stora områden.

Källa:

<http://www.ren2000.se/>

<http://www.ren2000.se/ren2000/begreppsforklaring/begreppsforklaring.html>

http://www.ren2000.se/dl/Metria_ren_2000.pdf

2008-09-30

Beteslandstyper

Beteslandsindelningen består av indelning och beskrivning av samebyn i operativa renskötselområden. Fem beteslandstyper utgör grunden för beteslandsindelningen. Arbetet med beteslandsindelningen utförs först med penna på papperskartor och senare genom skärmdigitalisering med satellitbild som bakgrund i RenGIS. Beteslandsindelningen utförs av respektive vintergrupp där den personen med den bästa lokalkännedomen identifierar och karterar det specifika området.

Betestrakter

Del av samebyns betesområde där renarna hålls en viss årstid. Betestrakter kan överlappa varandra. Oftast sker någon form av bevakning runt området.

Avgränsning av betestrakter sker bl. a. utifrån följande kriterier:

- Gräns mot sameby eller vinterbetesgrupp
- Naturliga gränser som vägar, järnvägar, vattendrag m.m.
- Områden där renarna normalt befinner sig

Kärnområden

Viktiga områden som regelbundet används inom betestrakten. Kärnområden består ofta av ett antal viktiga betesområden där betesron för renarna är viktig att bibehålla. Kan innehålla ett antal nyckelområden. Dessa områden är känsliga för ingrepp. Samråd med andra markanvändare nödvändig.

Nyckelområden

Ytterst viktiga områden, oftast öar inom kärnområden dit renarna naturligt drar sig. Dessa områden utgör ”gräddan” av godhetsklasser. Mycket känsliga för ingrepp och störande aktiviteter. Tar man bort nyckelområden vid t ex skogliga åtgärder tappar kärnområdena sin status. Samråd och samordning med andra markanvändande aktörer nödvändig.

Åtgärdsområde

Områden som kan vara starkt påverkade av t ex skogsbruk (contortaföringringar) eller gruvsdrift. Område där åtgärder kan sättas in för att förbättra och återupprätta användningen för renskötseln. Samråd med andra markanvändande aktörer nödvändig.

Lågutnyttjade områden

Marker som kan ha god betesstatus men som i nuläget inte används av en eller flera orsaker. Det kan bero på avsaknad av bete eller störningar p.g.a. samhällsutbyggnad som vägar, järnvägar, flygfält, tätorter, friluftsbebyggelse m.m.

2008-09-30

Renbruksplan/Renbetestyper	Definition	Betesvärde
Barrskogar		
Tallhedskog – Lavtyp (>50 %)	Tallskog på hedar av lavtyp. Artfattig risvegetation med ett bottenskikt som domineras av lavar där täckningen är mer än 50 %.	Vinterbete, mycket god
Tallhedskog – Lavrik typ (25-50 %)	Tallskog på hedar av lavrik/lavristyp. Artfattig risdominerad undervegetation med ett bottenskikt som består av lavar och mossor. Täckningen är mellan 25 och 50 %.	Vinterbete, mycket god
Tallskog – Lavtyp (>50 %)	Tallskog av lavtyp. Artfattig undervegetation med ett bottenskikt som domineras av lavar, där täckningen är mer än 50 %.	Vinterbete, mycket god
Tallskog – Lavrik typ (25-50 %)	Tallskog av lavrik/lavristyp. Artfattig risdominerad undervegetation med ett bottenskikt som består av lavar och mossor. Täckningen är mellan 25 och 50 %.	Vinterbete, mycket god
Tallskog - Mossrik, blåbär & lingontyp	Mossrik tallskog. Ofta med inslag av lövträd. Mossor dominerar bottenskiktet och ett väl slutet fältskikt kan bestå av ris och gräs. Lavar saknas som regel.	Vinterbete, god
Tallskog - Gammal med hänglav	Gammal mossrik tallskog, som ovanstående, men med hänglav/trädlav. Lavar saknas som regel.	Vinterbete, mycket god. Viktigt reservbete på vintern.
Granskog - Örtrik typ	Örtrik granskog. Ofta med inslag av lövträd. Mossor kan dominera bottenskiktet och ett väl slutet fältskikt kan bestå av ris, örter, gräs och/eller ormbunkar beroende på hur näringsrika markerna är.	Grönbete, god
Granskog - Mossrik typ	Mossrik granskog. Ofta med inslag av lövträd. Mossor dominerar bottenskiktet och ett väl slutet fältskikt kan bestå av ris	Grönbete, god
Granskog - Gammal med hänglav	Gammal mossrik/örtrik granskog, som ovanstående, men med hänglav/trädlav.	Vinterbete, mycket god (Viktigt reservbete på vintern) Grönbete, god
Contortatallskog	Planteringar av contorta.	Grönbete, mindre gott bete
Blandskog (gran, tall, björk)	Mossrik blandskog. Ofta med inslag av lövträd. Mossor dominerar bottenskiktet och ett väl slutet fältskikt kan bestå av ris	Grönbete, god
Granskog med marklav	Granskog av lavrik/lavristyp. Artfattig risdominerad undervegetation med ett bottenskikt som består av lavar och mossor. Täckningen är mellan 25 och 50 %.	Vinterbete, mycket god
Lavristyp	Som regel tallskog med lavar och mossor i bottenskiktet. Ris, främst ljung, kråkbär och lingon bildar ett relativt sammanhängande fältskikt till skillnad från Lavrika typen. Täckningen 10-25 %	Vinterbete, mycket god